

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TUDOMÁNYETIKAI KÓDEXE

Preambulum

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény (MTAtv) 3. § (1) bek. g) pontja („örkődik a tudományos közélet tisztaságán, a tudományos kutatás és a tudományos véleménynyilvánítás szabadságán”) alapján, továbbá a nemzetközi tudományos világban jelentkező ilyen törekvésekkel összhangban a jelen Tudományetikai kódex meghatározza a tudományos kutatást végzők által követendő erkölcsi és etikai alapelveket, leírja azokat az ajánlott eljárásokat és szabályokat, amelyek a tudományos kutatás végzésére vonatkoznak, és ismerteti azokat az eseteket és az eljárási módokat, amikor a kutatási etika sérül. Célja továbbá folyamatosan emlékeztetni a kutatókat, a kutatással foglalkozó intézményeket és a kutatást támogató szervezeteket a tudományos kutatás feddhetetlensége és hitelessége fenntartásában fennálló felelősségükre.

A tudományetikai elvek, illetve sérelmük tilalma alapvető és univerzális szabályok, amelyek egyetemes erkölcsi elvekből vezethetők le. Ezért ezeknek a Tudományetikai kódexbe történő beemelése diszciplináris, kulturális és regionális kompromisszumok nélkül történt.

A Tudományetikai kódex nem törvény, nem jogi norma, hanem a tudományos kutatói világ erkölcsi önszabályozásának eszköze. A tudományt művelők alapvető felelőssége, hogy megfogalmazzák az erkölcsös kutatói munka végzésére vonatkozó alapelveket, meghatározzák az elfogadható kutatói viselkedés kritériumait, továbbá hogy eljárjanak azokban az esetekben, amikor fennáll a veszélye annak, hogy sérülnek a tudományos kutatás erkölcsi alapelvei, amikor etikai vétség gyanúja merül fel.

A Tudományetikai kódex készítése során kiindulópontként a European Science Foundation és az All European Academies¹ 2009-ben, több más korábbi dokumentum alapján megszületett „Code of Conduct for Scientific Integrity²” ajánlásai szolgáltak.

---

¹ www.allca.org

² <http://www.mta.hu/index.php?id=1043>

1. A Tudományetikai kódex hatálya

A Tudományetikai kódex hatálya kötelezően kiterjed a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) valamennyi köztestületi tagjára, kutatóintézeteiben foglalkoztatottakra, az MTA támogatott kutatócsoportjainak kutatóira, a Bolyai János kutatási ösztöndíjban részesülőkre, ezen ösztöndíj elnyeréséért folyó eljárásra és az abban résztvevő valamennyi személyre, az MTA által kiírt pályázatokon résztvevő személyekre és ezen pályázatokkal kapcsolatos eljárásban közreműködő személyekre, az MTA Tudományetikai Bizottságánál lefolytatott eljárásokra, továbbá az MTA doktora címért folyó eljárásra és az abban résztvevő valamennyi személyre, valamint az MTA által szakmai munkásságukért elismerésben részesült személyekre (a továbbiakban: tudományos kutatók). Mindezekén túl az MTA minden egyéb, a tudomány művelését feladatának tekintő intézmény és szervezet számára javasolja jelen etikai kódex általános érvényű alkalmazását. Az egyes tudományos és oktatási intézmények – az MTA Tudományetikai kódexét figyelembe véve – saját etikai kódexet is készíthetnek.

2. A tudományos kutatás erkölcsi és etikai alapelvei³

A tudományos kutatás legfontosabb erkölcsi szabályai, amelyeket a tudományos kutató magára nézve kötelezőnek, a kívüllág felé pedig képviselendőnek tart, az alábbi fogalmakkal írhatók le:

- 2.1. Tisztesség** a tudományos célok és a kutatási szándékok ismertetésében, a tudományos módszerek, eljárásmodok és megalapozott értelmezések szabatos bemutatásában, továbbá az eredmények alkalmazásában rejlő lehetőségek, veszélyek és jogosnak tekinthető igények világossá tételében.
- 2.2. Megbízhatóság** a kutatás végzésében, az adatok rögzítésében és tárolásában, továbbá az adatok közlésében. A gondatlanság és a figyelmetlenség kiküszöbölése. Teljes körű beszámolás a kutatás kivitelezéséről és eredményeiről.
- 2.3. Objektivitás:** az értelmezések és a következtetések levonása kizárólag tényeken vagy elfogulatlan és logikus bizonyításon alapulhat, valamint olyan adatokon, amelyek helyessége legalább elméleti szinten ellenőrizhető.
- 2.4. Pártatlanság és függetlenség** bármely érdekelt féltől vagy csoportérdektől, ideológiai vagy politikai nyomásgyakorlótól, gazdasági vagy pénzügyi befolyástól.
- 2.5. Nyitottság** az eredmények más kutatókkal történő megbeszélésekor és az eredmények publikálása során, hozzájárulva a közös tudáskincs gyarapításához. A nyitottság feltételezi a tudományos közleményben közzétett eredményeket alátámasztó adatok nyilvánosságát

---

³ Az angolszász szakirodalom használja a „scientific integrity” kifejezést. Mivel a magyar nyelvben a tudományos integritás nem általánosan elfogadott kifejezés, ebben a dokumentumban csak korlátozottan használjuk.

és hozzáférhetőségét minden érdeklődő kutató és a közvélemény számára. Ezt az alapelvet indokolt esetben korlátozhatják a kutatás jellegéből adódó speciális szempontok (iparjogvédelem, személyiségi jogok védelme stb.). Korlátozott a nyitottság a folyamatban lévő kutatások során is.

- 2.6. **Gondosság** a kutatásban résztvevőket és annak tárgyait illetően, legyenek azok emberek, kísérleti állatok, a környezet vagy a kultúra termékei. Az embereken és állatokon végzett vizsgálatok mindig a többnyire jogszabályokban is rögzített eljárásokon, tiszteleten és figyelmességen kell hogy alapuljanak.
- 2.7. **Elfogulatlanság** a mások munkájának bemutatásában, a referenciák megadásában. A kutató kollégák szakmai integritását tiszteletben kell tartani, eredményeiket becsületesen kell kezelni.
- 2.8. **Felelősség** az eljövendő tudományos nemzedékek iránt: A fiatal kutatók irányítása, oktatása különös figyelmet és az etikai normák közvetítését és fokozott tiszteletben tartását követeli meg.
- 2.9. **Önzetlen** és elfogulatlan részvétel a tudományos közéletben: a bírálati folyamatokban, a tudományos testületek és a bizottságok munkájában.

3. A tudományos kutatás végzése

3.1. A kutatási program tervezése

3.1.1. A kutatás céljainak meghatározása

A tudományos kutatás szabadsága elvének érvényessége nem jelenti azt, hogy a konkrét kutatási program tervezésének nincsenek korlátai. Ilyenek különösen etikailag megkérdőjelezhető kutatási célok és módszerek esetén vetődnek fel, illetve akkor, ha a tervezett kutatás veszélyeztetheti, károsíthatja az egyént, a társadalmat vagy a környezetet.

3.1.2. A kutatás erkölcsössége és minősége

A kutatás erkölcsössége és minősége feltételezi az önkritikus és etikus megítélést mind a kutató, mind a tudományos közösség részéről. Különösen fontos, hogy ne fogalmazódjanak meg irreális célok az adott kutatási téma kapcsán, és a kutató ne keltsen megalapozatlan várakozásokat. Szükséges mérlegelni a problémafelvetés eredetiségét, az előzetes adatokat, a szükséges anyagi és egyéb körülményeket. Ne a gyors eredményre törekvés és a minél nagyobb számú publikáció születése határozza meg a kutatást.

3.1.3. *A kutatási terv dokumentációja*

A kutatási tervet a kutatást finanszírozó által megszabott formában kell rögzíteni. A kutatási terv általában tartalmazza azt, hogy ki a felelős a kutatási programért, mi a résztvevők szerepe, mi a kutatás finanszírozásának a módja és a forrása, és hogyan kell az adatokat és az egyes kísérleti dokumentációkat kezelni.

3.1.4. *Összeférhetlenség tisztázása és rögzítése*

A kutatás támogatóinak és a külső finanszírozóknak is el kell fogadniuk, hogy a kutató befolyásolás nélkül végzi munkáját. Ha azonban valamilyen különleges ok miatt mégis befolyásolják a kutatást, egyértelműen tisztázni kell, hogy milyen körülmények között és milyen mértékig van meg ehhez a joguk – a tervezés, a megvalósítás, valamint az adatok áttekintése és publikálása során. Ezeket az egyezségeket előzetesen írásban kell rögzíteni, és hozzáférhetővé kell tenni az adott intézmény vagy szervezet vezetése vagy az illetékes etikai bizottság számára.

A kutatási programban résztvevőknek világossá kell tenniük az illetékes hatóságok és az ilyen joggal felruházottak számára a pénzügyi vagy egyéb elkötelezettségüket, amennyiben ez bármilyen formában összeférhetlenséget jelenthet a kutatás során.

Személyes érdek vagy elfogultság nem befolyásolhatja a kutatást, annak objektivitását, következtetéseit vagy publikációját.

3.1.5. *Szabadalmak mérlegelése*

Amennyiben szabadalmi bejelentés lehetősége vagy mérlegelése is felmerül, úgy a szükséges jogokat és kötelezettségeket időben tisztázni kell a résztvevő személyek és intézmények, valamint a kutatást támogatók közötti, lehetőleg írásos megállapodás formájában.

3.2. **A kutatási program megvalósítása**

3.2.1. *Az adatok és egyéb kutatási anyagok dokumentálása*

A kísérletes és megfigyelést végző tudományok esetében az adatokat pontosan kell dokumentálni annak érdekében, hogy a kutatást ellenőrizni lehessen. Az adatokat és a kutatás során megszületett egyéb dokumentációs anyagokat, mind az elektronikus adathordozókon lévőket, mind pedig a papíralapúakat, úgy kell tárolni, hogy károsodásuk, elvesztésük vagy manipulálásuk ne fordulhasson elő. Ha adatvesztés történik, azt külön dokumentálni kell.

A kutatási program lezárása után a program vezetője felelős azért, hogy a program befejezése után az adatokat és dokumentációs anyagokat az adott területen elvárt és megszokott ideig tárolják. Szintén ő felelős azért, hogy védelmük és tartósságuk biztosítva legyen.

3.2.2. A kutatási programra vonatkozó információk átadása

A kutatási munkacsoporton belül a kutatással kapcsolatos információk szabad áramlását biztosítani kell. A kutatási program végrehajtása során minden résztvevőnek tudomással kell rendelkeznie arról, hogy a kutatásról mi közölhető a munkacsoporthoz nem tartozókkal.

A kutatási program befejezése után az adatokat és az egyéb dokumentációs anyagokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az ott szerzett adatok ellenőrizhetőek és ismételhetőek legyenek, vagy hogy a program folytatódjon, ezen célok érdekében hozzáférhetővé kell tenni.

4. A tudományos eredmények közlése

Az elsődleges fórum, amelyen a kutató az eredményeiről számot ad, és azokat nyilvánosságra hozza, az adott tudományterületen elfogadott formájú, független szakértői véleményező eljárás alapján létrejövő tudományos közlemény (publikáció).

4.1. A tudományos közlemény

Tudományos közleménynek csak az tekinthető, amely elismert, nyomtatásban vagy elektronikusan megjelenő, független szerkesztőbizottsággal rendelkező tudományos folyóiratban vagy könyvben jelenik meg. A tudományos eredményt, a publikálást megelőzően el lehet helyezni nemzetközileg ismert archívumban, de ez nem tekinthető tudományos közleménynek. Etikai vétséget követ el az, aki tudományos közleményként tüntet fel nem tudományos művet (ismeretterjesztő cikket, nem szakmai kiadványban megjelent közleményt, oktatási segédanyagot stb.).

4.2. Teljesség és elfogulatlanság

Az eredményeket elfogulatlanul és teljességükben kell publikálni. A közleményben meg kell adni a kísérletekben és vizsgálatokban alkalmazott módszerek leírását, illetőleg azok megfelelő irodalmi hivatkozását, közölni kell a kísérleti adatok hibáját, illetve az alkalmazott módszerek korlátait. A közleményben fel kell hívni a figyelmet a kísérletek

során jelentkező esetleges veszélyekre. Nem engedhető meg az adatok önkényes szelektálása, nem szabad elhallgatni a következtetésekkel összhangban nem álló eredményeket.

4.3. Megfelelő idézés

Törekedni kell a kutatás lényegi előzményeinek minél szélesebb körű és a vitatott kérdéseket tartalmazó tudományos közlemények lehetőleg teljes körű idézésére. Etikai vétség az, ha valaki hiányos idézéssel magának tulajdonítja mások ötletét, módszerét vagy adatát.

4.4. A közlemény szerzője

4.4.1.

Szerzőként kell szerepeltetni azt a személyt, aki tudományos munkáján keresztül jelentős hozzájárulást adott a kísérletek tervezéséhez, megvalósításához, az eredmények értékeléséhez és ellenőrzéséhez. Az intézményben, intézetben betöltött pozíció vagy a kutatás finanszírozásában betöltött szerep önmagában nem indokolja, hogy valaki a publikáció szerzőjeként legyen feltüntetve. Tiszteletbeli szerzőség nem engedhető meg.

4.4.2.

Több szerző, és lényegesen különböző kísérleti eljárások eredményeinek bemutatása esetén törekedni kell arra, hogy egyértelműen kitűnjék, az egyes szerzőknek mi volt a hozzájárulásuk.

4.4.3.

A levelező szerző(k), megjelölés csak a többi szerző egyetértésével történhet. Ilyen minőségben csak az szerepelhet, aki a dolgozat megírásában meghatározó vagy koordináló szerepet játszott.

4.4.4.

Nem helyes gyakorlat konkrét kutatási eredmény különböző önálló publikációkban való szerepeltetése pusztán azért, hogy a kutató cikkeinek száma gyarapodjon. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor az eredeti cikk idegen nyelven látott napvilágot. Ilyenkor – a szerzői jogok tiszteletben tartása mellett – a magyar nyelvű változat publikálása is kívánatos a kutatási eredményeknek a széles hazai szakmai körök számára való hozzáférése és a honi tudományos-szakmai nyelv ápolása

céljából. Szintén kivétel lehet konkrét szakmai területeken az utánközlés elfogadott gyakorlata.

4.5. Helyesbítés

Amennyiben a kutatómunka során kiderül, hogy egy korábban már közölt saját adat vagy következtetés hibás, illetve téves, a szerzőknek ezt, lehetőleg az eredeti dolgozatot közlő folyóiratban haladéktalanul nyilvánosságra kell hozniuk. Több szerzős publikáció esetén a helyesbítés kezdeményezése az első szerző kötelessége. Helyesbítés során, különösen a szerzők nevének feltüntetésekor, kerülni kell, hogy bárkire indokolatlanul tudományetikailag kifogásolható magatartás vádja háruljon. Ha a helyesbítő közleményben az eredeti közlemény szerzői közül valaki nem szerepel, akkor feltétlenül jelezni kell ennek okát.

5. A kutatási etika sérelme

5.1. A kutatásetikai normák megsértésének súlyos formái

A tudományos ethosz megsértésének legsúlyosabb formái a koholmány, a hamisítás, a plágium és a személyes befolyásolás. E vétségek súrolják a jogsértés határát, és csak a vétség elbírálásakor állapítható meg, hogy túlmutat-e az etikai vétség határán, ezért jogsértésként kell-e kezelni.

5.1.1.

Koholmány a minden alapot nélkülöző „eredmények” közlése.

5.1.2.

Hamisítás az adatok vagy eredmények manipulálása, megváltoztatása vagy szándékos elhallgatása. A hamis adatok közlése is etikai vétségnek minősül.

5.1.3.

Plágium a mások ötleteinek, tudományos eredményeinek, szavainak, szövegeinek átvétele és sajátként való feltüntetése. A súlyos vétségek közül legkönnyebben a plágium érhető tetten. A tudományos közleményeket ugyanis, az azokban előforduló új gondolatokat, szemléltető anyagokat bírósági úton érvényesíthető szerzői jog védi. Ez a védelem azonban nem teljes körű, mindezek plágium tárgyává is válhatnak anélkül, hogy egyértelműen bizonyítható lenne a jogsértés. Ilyenkor az etikai szabályok nyújthatnak támpontot az eligazodásra, illetve védelmet a szerzőnek.

A plágium elsősorban az érintett tudományos kutató számára és nem annyira magára a tudományra nézve sérelmes. A nyitottság azonban egyike a tudományos kutatás erkölcsi alapelveinek, amely szerint a tudomány fejlődése a tudósok közötti nyílt kommunikáción és vitán nyugszik. Ha a tudósok ettől a kommunikációtól elzárkóznának, tartva attól, hogy nem ismerik el őket mint ötletgazdákat, akkor ennek maga a tudomány is kárát látja.

A plágium minősített esete, amikor kiadvány szerkesztője vagy bírálója a publikálásra benyújtott dolgozat új gondolatait vagy kísérleti eredményeit kisajátítja, akár csak közvetetten is, egyebek között annak harmadik fél részére történő átadásával.

5.1.4.

A személyes befolyásolás a személyek méltóságát sértő széles körű befolyásolási kísérlet, amely könnyen átmehet jogsértésbe. Irányulhat a befolyásoló érdekében történő előnyös állásfoglalás kikényszerítésére, de harmadik személyre vonatkozó előnytelen döntés meghozatalára is. Felmerülhet ellenszolgáltatás kérése vagy bármilyen alku esete is. Ide sorolható a kutatóval függelmi viszonyban lévők megfélemlítése, a kutatás szabadságának indokolatlan korlátozása, a hátrányos megkülönböztetés valamilyen formája. A személyes befolyásolás etikai vétsége – a körülményektől függően – átcsaphat bűncselekménynek minősülő cselekményekbe, így zsarolásba vagy rágalmazásba.

Személyes befolyásolásnak minősül továbbá az előzőekben említett etikai szabályok megszegésének valamely külső kényszer hatására történő eltérése vagy elhallgatása is, továbbá a panaszos elleni megtorlás. E körbe sorolható még a hivatkozások számának személyes presszióval történő növelésének kísérlete is.

A magyar tudományos közgondolkodás a személyes befolyásolás jellegű vétségeket súlyosan elítéli, és több helyütt norma szintjén tiltja.

5.2. Egyéb erkölcsileg kifogásolható viselkedési formák és gyakorlatok

A súlyos etikai vétségek mellett az erkölcsileg kifogásolható viselkedési formák és kutatási gyakorlatok számos egyéb formája is figyelmet érdemel. Ezek szintén alááshatják az emberek tudományba vetett bizalmát. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül a következők emelhetők ki:

5.2.1. *A társadalmi konszenzus, illetve jogszabályok megsértése*

Ide tartozik például a környezetre ártalmas kutatási tevékenység végzése. Etikailag is elfogadhatatlan az érvényben lévő kutatással kapcsolatos törvények és egyéb

jogszabályok (például az embereken végzett vizsgálatokra vagy az állatkísérletekre vonatkozók) megszegése.

5.2.2. *Személyiségi jogok megsértése*

Ide sorolható a tudományos vizsgálatba kísérleti alanyként bevont személyek méltóságának és szabadságának megsértése, a vizsgálatmal kapcsolatos kockázatokról történő tájékoztatás elmulasztása, a hiányos tájékoztatás, vagy a titoktartási kötelezettség megsértése.

5.2.3. *Adatok helytelen kezelése*

Ilyenként említhető adatok más kutatók részére történő átadásának a megtagadása, és ezzel a kísérleti eredmények rekonstrukciójának a megghiúsítása. Ugyanide sorolható az eredeti adatok nem megfelelő megőrzése, az adatok megváltoztatása, a kívánt vagy a kialakult képet zavaró észrevétel elhallgatása, az adatok torzítása, a nem várt eredmények figyelmen kívül hagyása.

5.2.4. *Publikálással kapcsolatos vétségek*

Etikai vétség kiérdemelt szerzőség megtagadása, nem kiérdemelt szerzőség követelése vagy nem kiérdemelt szerzőség megadása, és általában a szerzőséggel kapcsolatos érdemek megtévesztő feltüntetése. Az ilyen vétség a hamisítás egy formája.

Természettudományok terén az eredmények (felfedezések) publikációja során egyértelmű követelmény a többszöri közlés kizárása, társadalomtudományok esetében az utánközlés tényének tisztázása.

Kifogásolható a kutatás támogatóinak hiányos feltüntetése.

5.2.5. *Lektorálási, kiadói és bírálói eljárásokkal kapcsolatos vétségek*

Tudományos közlemények lektorai, kiadványok szerkesztő részéről etikai vétség az összeférhetlenség eltűrése a bírálati folyamatban. Mind a szerkesztő, mind a bíráló részéről etikai vétség a publikálási folyamatban előnyt biztosítani egyes szerzőknek, vagy fordítva, személyes okokból hátráltatni dolgozat megjelenését. Ugyanígy sérülhetnek az etikai alapelvek kutatási pályázatok elbírálása során is.

5.2.6. *Tudományos munkásságra, publikálásra, kitüntetésekre vonatkozó hamis vagy megtévesztő adatok közlése*

Etikai vétségnek minősül az, ha valaki tudományos munkásságára nézve, publikációival, kutatásaival kapcsolatos tudományometriai adatok, továbbá szakmai kitüntetései vonatkozásában hamis, vagy megtévesztő adatokat közöl.

A fenti viselkedési és kutatási gyakorlatok megítélése – legalábbis részben – függhet az adott kulturális közegtől, a helyi hagyományoktól, vagy a helyi jogrendszertől. Kívánatos a helyi, jelen esetben a magyar kulturális hagyományoknak, értékrendnek és közgondolkodásnak megfelelő, széles konszenzussal támogatott normáknak a nemzetközi szakirodalom, valamint az etikai bizottságok elé kerülő esetek tapasztalatai alapján történő kialakítása és folyamatos értékelése.

6. Eljárás az etikai szabályok megsértésének gyanúja esetén

6.1. Az etikai vizsgálatot végző testület

A tudományos erkölcsöt sértő vétségek gyanúja esetén az eljárás megindításának és lefolytatásának kötelezettsége mindig azt az intézményt (egyetem, kutatóintézet vagy más intézmény) terheli, ahol az ilyen vétség elkövetésének gyanújába került kutató dolgozik. Kivételt képeznek ez alól a MTA doktori eljárása során felmerülő etikai vétségek, amelyek kivizsgálását és a vonatkozó etikai eljárás lefolytatását az MTA.

Tudományetikai Bizottsága végzi. Az MTA Tudományetikai Bizottsága más konkrét ügyekben is eljárhat az 1. pontban leírtaknak megfelelően, továbbá az ott leírtakon túlmenően akkor, ha mind a panasztevő, mind a panaszlott írásban bejelenti, hogy aláveti magát az eljárásnak. Mindenképpen köteles alávetni magát az eljárásnak az, aki az MTA köztestületi tagja, aki az MTA doktora címre pályázik, s aki az adott doktori eljárásban bármely minőségben közreműködik. A Tudományetikai Bizottság első fokon hozott döntései esetében fellebbezési fórumként az MTA Elnöksége jár el.

Kívánatos, hogy az etikai eljárást lefolytató intézmények rendelkezzenek etikai bizottsággal a vizsgálat lefolytatására, vagy amennyiben ilyen nincs, állítsanak fel ad hoc bizottságokat etikai vétség gyanúja esetén.

6.2. Az etikai vizsgálat alapelvei

6.2.1. A vétség súlyosságának megállapítása

Etikai vétség esetén a megfelelő intézkedések a cselekedet súlyosságán múlnak. Ebben a tekintetben a kimutatható szándékosság szintje és a következmények súlyossága mérlegelendő. Konkrét vizsgálatba vont személy csak akkor marasztalható el, ha kimutatható, hogy az etikai vétséget szándékosan, tudatosan követte el. Mértékadó bizonyítási szempontként a “bizonyítékok túlsúlya” elvet kell alkalmazni.

6.2.2. *A folyamat belső feddhetetlenségének és jogi szabályosságának biztosítása*

- ~ A lefolytatott vizsgálat legyen teljes körű, szabályozott és kiegyensúlyozott; a pontos feltáráson, az objektivitáson és a teljességen alapuljon.
- ~ Biztosítani kell, hogy a vizsgálati folyamatban résztvevők személyükben ne legyenek érintettek vagy érdekelték, és elfogultsággal ne legyenek vádolhatók.
- Az eljárásról részletes, írásban rögzített, a szükséges aláírásokkal ellátott, bizalmasan kezelt dokumentumok készüljenek.

6.2.3. *Egységesség*

Az eljárások minden esetben egymással összehasonlítható módon, ugyanazon elvek és gyakorlat szerint folyjanak le, legyenek minden részletükben átláthatóak.

6.2.4. *Kiegyensúlyozottság*

- ~ A vizsgálat úgy menjen végbe, hogy minden érintett fél valós érdekeit tiszteletben tartsa, és legyen összhangban a vonatkozó törvényekkel, szabályokkal.
- ~ Az etikai vétség elkövetésével vádolt személy ismerje meg teljes részletességgel a neki tulajdonított etikai vétséget, legyen meg az esélye, hogy a vádra írásban válaszoljon, tehessen fel kérdéseket, mutathasson be bizonyítékokat, kérhessen tanúkat, reagálhasson a bemutatott információkra.
- ~ A tanúk rendelkezzenek kellő információval az eljárásról, igény esetén kaphassanak tanácsokat és segítséget.
- ~ Az etikai vétséget elkövetővel szemben a vétség súlyához mért szankcionálás történjen.
- ~ A döntés ellen felülvizsgálatot lehessen kérni, legyen fellebbezést befogadó testület vagy személy.
- ~ Nem szenvedhet kárt vagy büntetést az, aki etikai vétséget jelent be; el kell járni azonban azokkal szemben, akik ezt rosszakaratból teszik.

6.2.5. *A folyamat kezelésének és információinak zártsága*

- ~ Az eljárást lehetőség szerint a legbizalmasabb körben kell lefolytatni, hogy azok, akik a vizsgálatban részt vesznek, védve legyenek megalapozatlan vádaktól. Ezt a zártkörűséget addig a határig kell fenntartani, amíg nem sérti a vizsgálat teljességének lehetőségét, illetve a feltáró munkában résztvevők egészségét és biztonságát.
- ~ Harmadik fél részére a vizsgálat során született információk csak írásbeli titoktartási nyilatkozattal adhatók át.

- Amennyiben a vizsgálatot végző szervezetnek jogi kötelezettségei vannak valamilyen más szervezet felé a vizsgálat tartalmát vagy a végeredményét illetően, e kötelezettségnek megfelelő időben és módon eleget kell tenni

6.2.6. *Az ártatlanság véelme*

- Az etikai vétséggel panaszlott személy mindaddig ártatlannak tekintendő, amíg annak ellenkezője be nem bizonyosodik.
- Büntetést senki nem kaphat addig, amíg az ellene felhozott etikai vétségek elkövetésének bizonyítása meg nem történik.

6.2.7. *A Tudományetikai Bizottság határozatának nyilvánossága*

- Ha egy kutató etikai vétséget követ el, akkor tette váljon nyilvánossá. Alapesetben a határozatok nyilvánosak, ettől akkor lehet eltérni, ha a nyilvánosságra hozatal egy el nem marasztalt személy személyiségi jogait sérti.
- A Tudományetikai Bizottság határozatában javaslatot tesz a határozat nyilvánosságra hozatalának módjára.

6.2.8. *Az etikai vétség szankcionálása*

Etikai vétség esetén a megfelelő intézkedések és szankciók a cselekmény súlyosságától függenek. A Tudományetikai Bizottság az etikai vétség megállapítása után és annak nyilvánosságra hozatalán túl, amennyiben ezt szükségesnek tartja, a vétségről külön értesíti az elkövető intézményét vagy szervezetét.

KIVONAT
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
180. KÖZGYŰLÉSE ÁLTAL ELFOGADOTT HATÁROZATOKBÓL

XIX. Előterjesztés a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai kódexére

25/2010. (V. 4.) számú
közgyűlési határozat

A Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlése a Tudományetikai Bizottság által benyújtott Tudományetikai kódexet (Memorandum és Tudományetikai kódex) megtárgyalta, és az alábbi kiegészítéssel elfogadja. A Közgyűlés felhívja a Tudományetikai Bizottságot az etikai eljárások részletes eljárási rendjének kidolgozására 2010. október végi határidővel; egyidejűleg felhatalmazza az Akadémia Elnökségét arra, hogy a Tudományetikai Bizottság által 2010. október végéig kidolgozott részletes eljárási rendet tárgyalja meg és döntsön arról.

Budapest, 2016. április 12.

A másolat hitelül:

dr. Medve Zsuzsa főosztályvezető
MTA Titkárság Jogi és Igazgatási Főosztály

